

La Colla del Canonge

Joan J. Guasch
Mestre de Primària
Membre de la Colla del Canonge

38 *Després del traspàs de D. Joan, els components de la Colla del Canonge quedàrem tan tocats que no fórem capaços d'escriure ni una nota. Davant la insistència de Pissarra i pensant que la nostra aportació pot donar a conèixer algun aspecte interessant de la personalitat del nostre amic, he gosat, amb por de no ser capaç de fer-li justícia, presentar aquests apunts, comentats i corregits amb la resta de companys de colla.*

Curs 1987-1988. Centre del Professorat d'Eivissa. Seminari Permanent de Català. Un grup d'una quinzena de mestres, bastants d'ells interins procedents de Mallorca, ens trobam periòdicament per analitzar la nostra feina com a mestres de llengua catalana i ajudar-nos mútuament a millorar-la. Una de les conclusions és: la llengua sempre va lligada a un territori i a la gent que hi viu, per tant s'imposa també conèixer la geografia física i humana de la nostra illa. Vàrem demanar a D. Joan Marí Cardona si ens voldria acompanyar a resseguir els camins de l'arxiduc Lluís Salvador d'Àustria a l'illa d'Eivissa. Li va agradar la idea i va ser el nostre guia en la mitja dotzena de sortides que férem aquell curs, totes molt profitoses d'acord amb els objectius que volíem assolir. Acabàrem el curs convidant-lo entre tots a una frita de raors al Cellar Balear i lliurant-li una humil fotografia signada pels membres del seminari com a mostra de l'agraïment que sentíem per la seua ajuda desinteressada i molt valuosa.

El curs 1988-1989 ja foren una quinzena les sortides realitzades, dirigides magistralment per D. Joan, amb bonhomia i gran sentit de l'humor. Al grup de mestres components del Seminari Permanent de Català

ja s'hi anaven afegint alguns companys d'escola, altres amics... El grup de caminadors ja solia ser de divuit a vint-i-cinc persones. Una anècdota d'aquest curs, que mostra la personalitat de D. Joan, va ocórrer un dissabte de maig que es va unir al grup un capellà mallorquí que havia fet excursionisme per Mallorca acompanyat d'alguns dels mestres presents. A poc de començar, amb ritme poc accelerat i amb algunes aturades per a rebre explicacions sobre l'origen de tal casa o d'un fet determinat ocorregut en aquells indrets, el capellà mallorquí comentà que per a ell aquella manera de caminar no era fer una excursió. D. Joan no es donà per al·ludit, però abans d'acabar el dia sabérem que havia captat el comentari. Era un dia clar, de sol radiant. Iniciàrem la caminada, devers les deu i mitja del matí, vora el pont de can Costa, a Corona. Des d'allí arribàrem al pou de Buscastell i després a Santa Agnès, on encarregàrem dinar a Can Cosmi. Seguírem fins a Sant Mateu i després ens dirigírem cap a Santa Gertrudis. Devers les quatre de la tarda, per vora la font d'en Joan Armat, algunes mestres joves ja anaven preguntant: "*No es cansa mai, aquest homonet?*". El capellà mallorquí, que feia estona que no deia res sobre la qualitat de l'excursió, també havia començat a donar mostres de desitjar trobar els cotxes. D. Joan no feia cap comentari, però de tant en tant somreia burleta i sense donar mostres d'estar més cansat que quan partírem (després sabérem que el sol, que queia amb força, havia afectat molt el capellà perquè no portava res per cobrir-se el cap i era calb: patí un inici d'insolació; tothom s'hi bolcà per ajudar-lo). Llavors D. Joan tenia seixantatres anys i la mitjana d'edat del grup esta-

va sobre els vint-i-vuit. Després de sis hores i mitja de caminar trobarem els cotxes que havíem deixat a la vora de l'hipòdrom de Sant Rafel, els xofers anaren a buscar la resta de vehicles, que havien quedat al pont de can Costa, i tornaren a recollir tota la gent. A les cinc i mitja de la tarda ens entaulàvem a Can Cosmi i no us podeu imaginar com foren de bones les truites i les costelles de bestiar que ens menjàrem!

Les caminades d'aquest curs 1988-1989 també foren notables perquè un dels membres del Seminari Permanent de Català, en Jaume Oliver Fiol, de Lluçmajor, molt bon fotògraf, va realitzar una sèrie de diapositives que serviren més tard a D. Joan per impartir a distints llocs una interessantíssima conferència sobre els camins de l'arxiduc Lluís Salvador d'Àustria. En Jaume va fotografiar cada una de les làmines a color i algunes a tinta negra del llibre "*Les Antiques Pitiüses*" i, quan trobàvem el lloc des d'on s'havia pres, fotografiava el mateix paisatge en l'actualitat. La conferència anava ajudada de dos projeccions simultànies de diapositives, una amb les imatges del segle XIX i l'altra amb les fotografies del segle XX. Aquestes diapositives segueixen guardades al Centre del Professorat d'Eivissa.

El curs següent el Seminari Permanent de Català va canviar d'orientació i, coordinat per Bernat Joan i Marí i integrat més per professorat d'educació secundària, es va dirigir cap a estudis de sociolingüística. Les excursions amb D. Joan Marí ja no

anaren lligades al Seminari Permanent de Català, però seguiren, ara cada quinze dies. Els caminadors seguíem sent fonamentalment educadors, però també s'hi anaren fent assídues algunes persones d'altres procedències del món laboral. Era habitual realitzar una caminada de vuit a dotze quilòmetres i acabar dinant de menú a algun restaurant senzill dels voltants d'on acabàvem el recorregut.

A començament dels anys noranta la caminada quinzenal ja va començar a semblar poc. Vaig ser un dels que em resistia a canviar amb l'argument que necessitava algun dissabte per realitzar les feines personals, però no em van servir de res les protestes. Lògicament no em necessitaven i, encara que jo en participava cada quinze dies, les sortides del grup es feren setmanals. La meua rebel·lia no va durar més de tres o quatre setmanes, perquè em venia tan bé com als altres la teràpia de grup que suposava la sortida setmanal: entre l'exercici físic de caminar, les explicacions de fets històrics i geogràfics per part de D. Joan i les continuades bromes i rialles oblidàvem les cabòries de la feina i els problemes personals.

D. Joan, amb un acudit sempre oportú, amb una mirada, amb un somriure burleta mai ofensiu, amb un silenci, exercia l'autoritat com un pare comprensiu. Quan hi havia una discussió entre membres del grup, mai no prenia partit, callava; ja s'encarregaria el temps i la reflexió de posar les coses al seu lloc, perquè el seu silenci i la seua mirada obligaven a posar-se en la

39

San Josep de sa Talaia. A les darreries del segle XIX, com el pintà l'arxiduc i, un segle després, el 1989, com el fotografià la colla del Canonge. Les diferències i les semblances són bones de veure.

Heu pogut observar com ha seguit canviant fins a arribar a l'actualitat?

Foto: Jaume Oliver

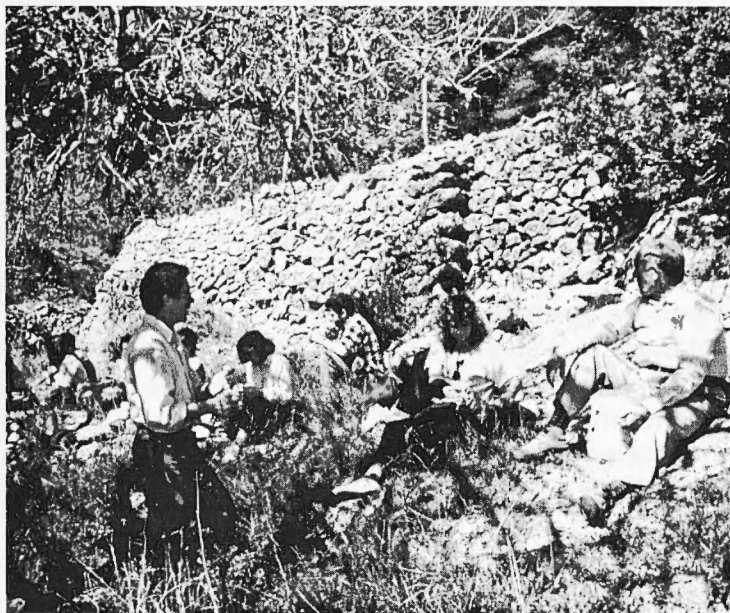
pell de l'altre i avaluar els seus motius. D'aquesta manera es va anar construint una gran amistat entre els membres d'un grup cada vegada més estable.

Els mestres forasters, que havien anat aprovant les oposicions i tornant a les terres d'origen, no havien estat suplerts per altres de nous. Quedàrem unes quinze persones⁽¹⁾ que ens coneixíem profundament i es va fer difícil entrar de nou en el grup. És un dels temes que va provocar discussions, perquè uns pensaven que la incorporació de gent nova aportava noves idees i renovava l'esperit del grup i d'altres miraven més les dificultats d'integrar-la i la pèrdua d'intimitat que suposava. D. Joan sempre va escoltar atentament els arguments d'uns i d'altres, però ningú pogué pensar que li donàs la raó.

L'any 1994 algú va parlar de fer-nos unes camisetes que ens servissin per identificar-nos. Va ser quan en Vicent Sifre va proposar i tothom va acceptar el nom de "Colla del Canonge". En Josep Marí va fer un dibuix valuós i els fills d'en Vicent Sifre i na Natàlia ens feren una camiseta per a cada membre del grup. Uns la guarden encara nova i d'altres ja la tenen descolorida i vella.

El 1996, després de molt parlar-ne, ens decidírem a viatjar en grup a fora de les Pitiüses. Començàrem amb un recorregut inoblidable per terres de Mallorca, seguint els itineraris que ens havia preparat un bon amic d'en Pep Marí i coneixedor i amant de Mallorca, en Sebastià Llabrés, que ens acompanyà quasi sempre. En guardam molts records i molt bons, com la pujada a Lluc a peu i tornada des de Caimari, el dinar a Orient amb en Jaume Oliver Fiol i na Joana Lluïsa Mascaró (antics companys de grup retornats a Mallorca), l'estada a Alcúdia... Hi vàrem riure molt.

Va ser començar i no parar: de primer una sortida cada any, però ben aviat dues. Cinc

Un recés per berenar, descansar, comentar...

Foto: Jaume Oliver

“...amb un acudit sempre oportú, amb una mirada, amb un somriure burleta mai ofensiu, amb un silenci, exercia l'autoritat com un pare comprensiu. D'aquesta manera es va anar construint una gran amistat entre els membres d'un grup cada vegada més estable.”

anys consecutius llogàrem a Barcelona una furgoneta de nou places i recorreguérem Catalunya, part del País Valencià, part de l'Aragó i Navarra. Férem el Pirineu des del Cap de Creus fins a Sant Sebastià. Per Pasqua de 2001 visitàrem Menorca. També sortírem a l'estranger: Lisboa, Praga, Copenhaguen i Noruega. L'estiu de 2001, pendants ja d'una millora de D. Joan que li permetés seguir, una part del grup visità Budapest en juliol i una altra viatjà a Holanda a l'agost. Ens hem quedat sense veure Roma amb ell, que sentia il·lusió per aquest viatge.

En cada una d'aquestes sortides, que suposen moltes hores junts i de vegades en espais molt reduïts (com a la furgoneta), fou inestimable la funció de pau i equilibri que exercí D. Joan. Els seus silencis, els comentaris introduint un canvi de tema després d'un moment de tensió, els acudits que tenia, les respostes enginyoses (especialment en la comèdia d'oposició que

representaven sempre ell i na Montse Tur i, ocasionalment, en Pep Marí o algú altre de la colla), els seus raonaments asse-nyats, les sàvies explicacions, la manera d'escoltar, foren sempre una guia inestimable per a tots nosaltres.

Vàrem patir amb ell quan, fa dos anys, una depressió el va tancar a l'habitació⁽²⁾.

Sols per respecte permetia que passàssim algunes estones amb ell, mig a les fosques. A poc a poc col·laboràrem que sortís a fer un curt passeig per ses Salines o per algun altre lloc sense gaires pendents. Més tard ja es quedà a dinar amb la colla. Quan es va convèncer que tenia una malaltia i va accedir a fer cas del metge, ja es recuperà més ràpidament. En sentir-se curat semblava que havia de recuperar el temps perdut: la seua energia i capacitat de treball eren desbordants.

Quan, poc després del viatge a Menorca, el varen internar a l'hospital de Can Misses i va arribar el temut diagnòstic, va necessitar uns dies per assimilar el colp. Després, la seua serenitat i força ens enlluernaren.

Quan es va recuperar de les primeres sessions de quimioteràpia, tornava a caminar de valent i les seues ànsies de viure plenament eren molt evidents. Com ens ompliren de felicitat els seus sentits comentaris sobre el verd del bosc, el blau de la mar, la rialla d'un infant, el cant d'un ocell...!

Semblava una esponja que xuclava amb

ànsia glops de vida. Aquestes ganes de viure eren molt contagioses i ens feia aquest gran regal cada moment que podíem passar amb ell. Aquest estiu aprofitàrem cada dissabte, cosa que no havíem fet abans.

Com que el teníem al nostre costat ens negàvem a acceptar la cruel realitat, tot i que anà perdent forces ràpidament. Els darrers mesos el seguíem recollint quasi cada dissabte a la residència Reina Sofia. Ens acompanyaven molt sovent els seus nebots, na Maria o en Joan. Sense baixar ja del cotxe, seguíem encara les directrius de D. Joan i recorríem els camins que ell indicava. Mirava cada imatge de tal manera que li quedava enganxada als ulls per sempre. Quan arribava l'hora del dinar ja es veia cansat, menjava poc i no parlava gaire, però ens mirava a cada un, com si fóssim paisatge.

No podem agrair mai prou a na Maria i en Joan que ens deixassin ser presents en els darrers moments de D. Joan, al costat del seu llit. Estam convençuts que ell en va ser conscient i que ens ho va agrair, perquè ens estimava quasi tant com amor sentia per als seus, a qui ens ha deixat units.

D. Joan ens ha deixat quan ja ens ha tengut ensenyats i sabem anar junts amb gran harmonia, però com notam la seua absència!

Notes:

1.- Els darrers temps els membres del grup érem, a més de D. Joan Marí: en Cristòfol Guerau d'Arellano i la seua esposa Rosa M. Vilanova, na Montserrat Tur i el seu marit Toni Costa, na Cecília Plaza, n'Àngela Arranz, na Maria Serra, en Josep Marí, en Toni Tur "Collet" i, ocasionalment, la seua esposa Pepita Vinyes, en Vicent Cardona "Sifre" i la seua esposa Natàlia Torres, na Josepa Torres, na Dolors Guasch, en Carles Vilàs, na Ramona Cols i jo mateix; també ocasionalment en Joan Riera "Pujolet", en Felip Cirer, en Paco Cardona... Cada vegada que hem anat a Formentera ens han guiat i acompanyat amics de l'illa. Foren de la colla, mentre pogueren, en Salvador Colomer "Voro", en Jaume Oliver i la seua esposa Joana Lluïsa Mascaró, en Paco García "del Nin", en Jesús Sansano i la seua esposa Lina, el bon fotògraf Vicent Ribas "Trull", la biòloga Neus Torres...

Eren inevitables a cada sortida les galetes d'Inca de na Cecília Plaza, les taronges o mandarines de na Maria Serra i, quan era el temps, els panellets de na Ramona Cols o les coques de na Dolors Guasch, que ens mantenien amb força tot el camí. Inoblidables, els viatges junts a s'Espalmador, Formentera, etc., en el vaixell d'en Vicent Sifre, a l'estiu.

2.- Na Montse Tur aporta: "D. Joan em va dir que la depressió va ser deguda al disgust que va tenir quan un llamp va cremar-li tot el llibre de Xarc, que tenia acabat a l'ordinador i no n'havia fet còpia. En Toni Costa i jo l'anàvem a buscar els diumenges per passejar i mai no va oposar-s'hi. Això sí, fèiem recorreguts curts i quasi sempre en silenci que, record, un dia va rompre únicament per fer-nos escoltar un ocell, segons ell un picaformatges".